

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravištvo in ekspedicijska (v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 169.

V Ljubljani, v četrtek 26. julija 1894.

Letnik XXII.

Umetniškemu društvu!

Zopet nov sad katoliškega shoda! Danes se je osnovalo v beli Ljubljani umetniško društvo. Naš list je že mnogo pisal o namenih njegovih in na-dejamo se, da bode imel čisto priliko govoriti tudi o njegovem uspešnem delovanju. Najprisrčnejše je pozdravljamo, kot novega pomočnika v boju za krščanske vzore, kot novega vzgojevalca našemu ljudstvu.

Krščanska umetnost je hčerka krščanskih resnic. Kristusove resnice, ideje njegove vere so naj-vzvišenejše mej vsemi in zato so same po sebi — vzorne, idealne. Skladnost mej srcem in umom in mej zunanjo telesno obliko umevanega in čutenega je podlaga vsaki umetnosti. Ker pa krščanstvo naj-bolj razsvetljuje um in najbolj blaži srce, zato ni čuda, da tudi zunanja oblika krščanskega mišljenja in krščanskih občutkov daleč nadkriljuje vse druge čutne oblike, v katerih se predstavlja lepo. Vzgo-jevalna moč krščanske umetnosti je potemtakem sama po sebi razvidna.

Mi se žalibog v vseh zadevah premalo za-vedamo, kako nas je oblašil Kristusov nauk in kakšen nepregleden napredek se je vzbudil pri nas in povsod s tistim trenotjem, ko se je prvi križ vsadil v zemljo in ko je začelo ljudstvo moliti križanega Odrešenika. Kakšna podlost in mesenost je vladala v poganski umetnosti. Premagalo jo je krščanstvo in namestu čutne pobotnosti je duh čistosti, in zatajevanja, duh milobe in plemenitosti, duh svetega navdušenja in ljubezni odseval iz slikanih in izklesanih stvorov, iz orjaških zgradb, iz čudo-vitih skladb krščanskih umetnikov. In kakor je po-vsod, koder stanujejo kristijani, nastanil se tudi božji Zveličar v kruhovi podobi, tako je tudi povsod ž njim in ž njegovim naukom hitela krščanska umet-nost. Najlepša stavba povsod je postala cerkev, koder je slikarstvo in kiparstvo, glasba in ročnih del umetnost našla svoj dom, da je ondu častila Boga in vzgajala verno ljudstvo.

Ubožec, priprosti kmetič, delavni obrtnik do-biva ob nedeljah, ko zapusti svoje borno in čisto zapuščeno stanovanje in vstopi v lepo cerkev pogo-varjat se z Bogom o najmenitnejših svojih zadevah, tudi najlepše „kulturne“ hrane. Vzvišenost in sveta plemenitost, ki se mu vzraja v srcu, ko vidi pred seboj lepe skladne oblike cerkvene stavbe, ko mu gleda oko visoki obok ali krepko stabrovje z umet-nimi kapitoli, gladke lisene po stenah, ko zre slike, katerih vsaka mu oznanja nadzemski njegov izvor in nadnatorni namen, ko začuje veličastnih orgelj glas in ko v duhu spremlja v zlato in svilo oble-čenega mašnika, opravljajočega divne obrede, kate-rih vsako posamno dejanje je polno poezije, polno umetnosti. Svitlejše nego nebroj lučic v cerkvi, mu žari oko, urnejše in višje, nego kadilni dim, se mu dvigajo najčišče želje iz nepokvarjenega srca proti nebu.

Ali ni to najvzvišenejši vzgoja?, ali more kaj takega podati človeku novodobno praznoličje v gle-diščih, koncertih, slikarskih zbirkah, ki so dostopne in umljive samo malemu drobcu človeške družbe gorenjih 10.000? Sv. cerkev pa govori lepše, vpliv-nejše in veličastnejše v srcu in njena beseda velja vsakemu, tudi najpriprostejšemu človeku in je vsa-kemu tudi umljiva.

Naš materijalistični čas se sicer tudi s svojim vse preračunajočim vohunštvom vtika vmes in skuša preprečiti darežljivost krščanskega ljudstva za cerkve in za bogočastje, upirajoč se ji ali vsaj norčujoč se iz nje. Kakor Iskarijot se izpodtika, da se denar ne porablja drugam: morda za turbine, za stroje, za dimnike, za borze in bančne zavode ali vsaj za gle-dišča in igrišča. Vse ogloje, karkoli oživlja krščanski duh: cerkev, njeno službo božjo in njene duhovnike, božja pota in procesije, dasi bi moral priznavati, da ni blažilnejših sil za ljudstvo, nego katoliške cerkve zunanji nastopi.

Društvo za krščansko umetnost ima namen bo-jevati se proti materijalizmu in pri nas čim najbolj spopolnjevati čutne oblike krščanske ideje in s tem

delovati za pravo vzgojo našega naroda. Bog daj, da bi našlo dovolj podpornikov in prijateljev, da bi tako moglo čim najvpešnejše izvrševati svoje v re-snici narodno, napredno, kulturno delo!

Volilna reforma.

I.

„Reichspost“, glasilo krščanskih socializmov, je dne 22. t. m. objavila prezanimiv članek pod na-slovom: „Pred vsem orodje!“ ki se v prevodu glasi:

„Kdor hoče kaj delati, potrebuje pred vsem orodje, mizar svoj strugalnik in merilo, ključavničar kladivo, klešče, nákovalo itd. Pred vsem mora biti orodje, sicer so najboljši načrti zaman. Kdor hoče v državi kaj doseči, pred vsem potrebuje dobrega postavodajalnega zastopa, ki dela dobre zakone, slabe odpravlja ali popravlja ter varčnc porablja do-hodke iz davkov. S kratka: dober parlament je dandanes za vladarjem najvažnejši v državi. Kdor hoče kaj doseči, mora v prvi vrsti za to skrbeti, da dobimo dober parlament, ki je orodje, s katerim je mogoče kaj storiti. Vsled tega je volilni zakon v vsaki ustavni državi najvažnejši zakon, ker od tega je odvisno, kake postave se delajo.

Ker imamo v Avstriji slab volilni zakon, mora se preurediti; o tej točki sta edini vlada in opo-zicija. Zato je jasno, da mora biti prva naloga vsake prave ljudske stranke reforma volilnega zakona. Vse drugo pride pozneje v drugi, tretji, četrti vrsti, in sicer zato, ker vse drugo, če je tudi važno, vendar ni tolikega pomena, kakor volilni zakon, kajti najslabše se more odstraniti, ako imamo dober volilni zakon, in najboljše je v nevarnosti, dokler velja slab vo-lilni zakon. Najprvo torej orodje, potem na delo in delo mora biti dobro.

Zato bomo neutrudno zahtevali pred vsem volilno reformo, in sicer najmanj volilno reformo grofa Taaffeja. In v ta namen hočemo sodelovati z

LISTEK.

Rovte pri Logatcu.

(Spisal Jos. Ciperle.)

(Dalje in konec.)

Celo knjigo bi moral popisati, ko bi hotel o vsakem Rovtarju kaj pripovedati. Vendar naštel vam jih bom pa še nekaj saj po imenu, da dobite vsaj nekaj pojma o njih. Kdo izmed čestitih bralcev čul je že kedaj kaj o Koludrovčku? Lopatovčku, Goma-zinčku ali Potamonu? Zopet nobeden. Sram vas bodi! In o rovtarskih damah, o Klobučarjevi Jeri in o Govšarski Micki, ki nosi plašč iz bukovega sukna? Vse vremensko prerokovanje Mihovo stavim, da še nikdo ni čul o njih.

Sploh, da niso Rovtarji znani tako po svetu, kakor bi zaslužili, tega niso krivi sami, ampak naši pisatelji, ki pišo raje o ljubezni in o počenih sreih in še Bog zna o čem, a ne o Rovtarjih. In o komur se ne piše in ne govori, o tem se tudi ničesa ne izvé. Ko bi n. pr. Prešeren ne bil nekoč omenil

Rovt, ne vedeli bi mnogi še tega imena, kar bila bi sramota za cel naš rod. Slovenci, poboljšajte se!

Zdaj ozrimo se pa še na rovtarski jezik. Prešeren že poje o njem:

„Da kranjščina zaklad ti svoj odklene,
Zapusti ročno mestne mi sosedo,
Tri leta pojdi v rovtarske Atene.“

Da, tako je. Okleni se mene, in idi z menoj ročno v Rovte.

„Tam, kjer po stari šegi še kramljajo,
Kjer ne zmajejo dosti ali nič jezika,
Besed nemškavcev grdih ne poznajo.“

Tam, čestiti bralec, čul bodeš marsikaj, kar se ti morda še ne sanja.

Najbolj značilna za rovtarsko narečje je beseda blez v pomenu menda ali zdi se. V vsakem stavku jo skoro najdeš: blez da pride, blez da sem bil, blez, da je dve uri hodá i. t. d. Za sekiro imajo tu tri izraze: furlanka, t. j. ročna sekira; ma-lerin je tesarska sekira in plankacha je bolj podolgasta sekira. Bržmajdek je človek, kojemu ni vse všeč, preteti človek je oni, ki je zelo siten in nadležen; laskern je vsakdo, ki noče jesti vsake stvari; zanikerna bajta se zove pre-

trgana bajta; zanikern krempelj so slaba drva; nagnan, nameden ali štravskan ja vsak porednež. „Oh, kako si nameden!“ sliši se po gostem.

Pušava je tu slaba jed; šavje zove se perje repe ali korenja. Dostikrat prilikuje se tudi človek šavju, n. pr.: „pust si kakor šavje!“ Jeba je zanikern klobuk; žuval, ti hentana žuval (ne žival!) se rabi mesto človeče; golci so goli hribje; oparno vreme je takrat, kedar je zelo vroče; kedar dežuje v kapljah, govori se, da mar-cenjá; kedar pa sneg naletava, se reče, da fer-túna.

Vjedica zove se črv, ki žre korenine; šeček je prešiček in telka je telica. Pri nas v Rovtah solnce nikdar ne mrkne; pri nas solnce mrči; kdor n. pr. ne gleda in tudi ne spi, ta čemil! Rovtar ne govori nikdar suróvo, ampak le sem ter tja opresno; nikdo ne gleda húdo, ampak samo resasto; goljufati se tukaj ne sme in ni v navadi, tukaj se le opet najsti koga. A Rovtarji se ne dadó tako lahko opet najstiti. A če bi se upal kdo storiti kaj takega, pogledal bi ga Rovtar tako, kakor bi se za Blegašem bliskalo.

sako krščansko ljudsko stranko, če tudi nas sicer marsikaj loči od nje. Da dosežemo volilno reformo, moramo se združiti z Mladočehi in nemškimi nacionalci, kateri tudi želé pošteno volilno reformo in so nam v gospodarskih vprašanjih najbližje, ne da bi za črko popustili od svojih načel.

Mi hočemo, da prospéva blagor krščanskega ljudstva v državi. Zato pa je treba pravega ljudskega parlamenta, ne pa tacega, v katerem ima prvo besedo veliki kapital. Torej je pred vsem potrebna volilna reforma, potrebno nam je orodje, s katerim je mogoče delati. Ko to dobimo, potem na delo. Še enkrat: Vse drugo je postranska stvar, glavna pa je volilna reforma, in sicer taka, ki daje ljudstvu — in to je naša moč — pravico, da si voli toliko zastopnikov, kolikor jih more zahtevati po svojem številu in pomenu v Avstriji.

Ugovarja se nam: ali ne bodo izvoljeni nekateri socialni demokratje, če si priborimo večjo volilno pravico? Mogoče. Ko so bili v nemški parlament izvoljeni prvi socialni demokratje, vstane vodja nemškega centra v kulturnem boju, konservativni in aristokratski pl. Mallinckrodt ter reče, da bi ničesa ne ugovarjal, ko bi jih še dvanajstotnica prišla v parlament; kajti ljudski zastop bodi zrealo ljudstva in ljudskih tokov in socialni demokratje zastopajo velik del prebivalstva. Plemeniti Mallinckrodt je bil pravičen mož ter je vedel, da se more socialna demokracija najbolje pobijati, ako njeni zastopniki javno v zbornici obrazložé ter zagovarjajo svoja načela in nasvete. Torej socialni demokratje v zbornici, ki so bili voljeni po dobrem volilnem zakonu, za nas niso nobeno strašilo. Kar zahtevamo, je in ostane: dober ljudski volilni zakon. Stranka, ki se temu upira, neha biti ljudska stranka.

Kar torej zahteva glasilo krščanskih socialistov, je najmanj volilna reforma grofa Taaffeja, kateri je hotel obdržati zastopnike veleposestva in kurije trgovskih zbornic. Toda Taaffejeve volilne reforme ni mogla vsprejeti nobena stranka; ljudske stranke zato ne, ker bi bila še bolj prikrajšana kmetiški in meščanski stan. Mladočehi in antisemitje pa naravnost zahtevajo občno volilno pravico. Kar se vas tiče, moremo naravnost priznati, da nismo nasprotniki občne volilne pravice, kajti nižji stanovi smejo po vsej pravici zahtevati zastopnike, ki morejo in hočejo v javnih zastopih zagovarjati njihove opravičene zahteve in želje, in ker smo prepričani, da dobimo ravno v slovenskih pokrajinah jačje število zanesljivih volilcev.

V mnogih nemških pokrajinah, posebno pa na Češkem, Moravskem in v Sleziji, je sicer na tisoče delavcev po tovarnah in rudnikih, kateri se dajo voditi socialnim demokratom. Toda nas tudi to ne more plašiti. V Nemčiji je gotovo še bolj razširjena socialna demokracija, občna volilna pravica je že več let v veljavi, in vendar sedi še le 46 socialnih demokratov v parlamentu. In ne spominjamo se, da bi bil ta ali oni član katoliškega centra obsojal občno volilno pravico. Uvaževati je treba pri tem, da mnogi volilci glasujejo za socialne demokrate iz same opozicije, dasi ne odobrujejo povsem njihovih načel. Torej tudi nas ne sme strašiti nekaj ščuk med karpi v zbornici.

Kar leži proti severu je pod osoji; šilo žganja je $\frac{1}{16}$ te pijače; kapúr je petrolej; škundra pa pletena canja.

Ce je vol rumenkast, mu pravijo jelen; rusin je črnkast vol; kopin je malo belkast in malo rudečkast. Čada je marogasta krava. Tudi človek je čadast, kedar je marogast. Plavka je temno-siva, sivka blede-siva in bevša belkasta krava.

Tako, hvala Bogu! Lepše pa vendar ne morem skleniti svojega spisa, nego s pravim pravcatim ogovorom v rovtarskem narečju. Poslušajte tedaj:

„Vi ljudje tedaj, ki čemite po grapah ljubljanskih in gorjanskih, pridite k nam v Rovte. Naši golci niso tako visoki, da bi vam vetrovi jebe z glav pometali. Ne mislite, da je pri nas samo šavje, tu najdete vse krasote, in če niste kaki posebni bržmajdki, boste gotovo kontent. Mi Rovtarji nismo kaki preteti ljudje ali zanikeri ni kremplji, mi smo ljudje, da nas je veselje pogledati. Vsacega sprejememo prijazno, kdor se šteje, da je dober človek in ne kaka žuval. Kdor je pa kaj nagnán ali namedén, tega bomo pa malo resasto pogledali, drugega pa blez ne bo nič.“

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti, da je velik, velik razloček med delavci kmetijskimi in belimi sužnji po mnogih tovarnah in rudnikih. Pošten, vesten in krščanski kmetiški gospodar je pravi oče ne le svojih otrok, temveč cele družine. On skrbi tudi za marljivega hlapca in dekle v starosti, ako sta mu zvesto služila, dočim se tovarnar-kapitalist z malimi izjemami ne briga za onemolega ali postarnega delavca, ki mora na starost z malho v roki trkati na duri usmiljenih src. In ti reveži iščejo pomoči, ti zahtevajo človeških pravic. In kdo more ugovarjati, da njihove zahteve niso več ali manj opravičene, ko vidimo, da v zbornicah odločuje le veliki kapital, ki se redi in debeli ob žuljih nižjih, posebno delavskih stanov. Če pa vprašamo kmetiškega delavca, ta si vsaj pri nas še ne želi občne volilne pravice.

Drugače pa je seveda, če to opazujemo s splošnega stališča. Zdravega smisla za skupnost ima sedaj največ četrti stan in zato je tudi najmanj dostopen liberalnim frazam, ki strašijo drugod po svetu. Zato pa bi bila splošna volilna pravica v najširšem smislu v resnici najboljšo orožje v boju proti liberalizmu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. julija.

Južno Tirolsko. Liberalni listi začeli so ugovarjati avtonomiji južne Tirolske, za katero so še nedavno bili tako naudušeni. Glavno levičarsko glasilo je nakrat iznašlo, da za odločitev južne Tirolske od severnega dela dežele ni nobene gospodarske, upravne in sploh nobene politične potrebe. Kako to, da so se liberalci nakrat tako premislili. Neki list je sprožil misel, da bi se potem dosledno morale jednake vredbe dovoliti tudi štajerskim Slovincem. Ker so razmere na Štajerskem in Tirolskem zares precej podobne in ker poleg tega proti samoupravi južne Štajerske še ni kacic iredentovskih pomislikov, kakor so proti samoupravi južne Tirolske, mislijo si liberalci, naj se še tirolskim Italijanom odreče samouprava, da je štajerskim Slovincem ne bode treba dati.

Zveza Nemcev na Češkem. To društvo je te dni osuovalo svojo podružnico v Liberci na Češkem. Na tem shodu se je marsikaj govorilo in je mej drugim jeden govornikov izpovedal, da je prvotno bilo v pravilih, „da je namen društvu gmotno posest nemškega naroda na Češkem braniti in zagotoviti.“ Namestništvo pa teh pravil ni potrdilo, ter je v njih videlo političen značaj društva. Zato se je pa pozneje določil pomen zvezi pospeševati duševno in gospodarsko blaginjo nemškega prebivalstva. V kolikor bi se zmerno držala zares označenih dveh namenov, ji tu Čehi ne morejo opravičeno oporekati. Nemci imajo pravico braniti svojo posest, in pospeševati gospodarsko blaginjo, samo po drugem ne smejo posegati in Čehov izpodrivati.

Dopolnilna volitev v Ljubnu. Dopolnilno volitev v Ljubnu na Štajerskem se nikakor ne dovrši brez boja. Protisemitje se že napravljajo za boj proti liberalcem. Njih glasila pišejo, da se mora židovski liberalizem popolnoma pomesti iz zelene Štajerske. Tudi liberalci so že v skrbi, da bode dr. Heilsbergov naslednik protisemit in svoje somišljenike opominjajo, da naj vsekako vsi pridejo volit. Liberalci sicer trdijo, da stvari zanje ne stoje slabo, ali protisemitje pa delajo. V nekaterih krajih bodo pa tudi konservativci dobili nekaj glasov, tedaj to ne pride v poštev. Na Štajerskem liberalci vidno zgubljujejo vpliv. Izpodrinili jih bodo povsod nemški nacionalci ali protisemitje. Štajerci zlasti v gospodarskem oziru nikedar niso bili za liberalno politiko. Vsaj vidimo, koliko se gospodarski nazori grofa Wurmbanda ločijo od nazorov drugih liberalcev.

Avstrija in Bolgarija. Ogerskemu listu „Nemzet“ piše se z Dunaja, da v vnanjem ministerstvu niso zadovoljni s prevratom v Bolgariji. Stambolov je na Dunaju veljal za značajnega in odločnega človeka, v tem ko sta Stojilov in pa knez slaba. Zraven tega si pa knez prizadeva, da bi dobil priznanje Rusije. Zaradi tega ruske tendence vedno bolj prevladujejo v Bolgariji. Na Dunaju se nadejajo na sobranje, da se upre ruskemu vplivu. — Mi ne vemo, je li dopisnik mažarskega lista dobro poučen o mišljenju ministerstva vnanjih stvari, ali zdi se pa nam, da je neopravičena bojazen, da bi ruski vpliv zavladal v Bolgariji. Knez se pač na-

deja, da ga prizna Rusija, ali to ostane pri samem upanju.

Rusija in Srbija. Ruski listi konstatujejo, da je zanimanje za Srbijo v Rusiji vedno manje. Milan ne pride več na prestol, ker tudi Avstrija misli, da bi bil njegov povrat nevaren. Nam se ne zdi čudno, da v Rusiji niso več navdušeni za Srbe. To navdušenje je bilo le tako dolgo, dokler so se nadejali, da imajo v Srbiji zavornico proti Bolgariji. Vsled notranjih zmešnjav Srbija več dosti ne more vplivati na balkansko politiko. Tudi ni v Srbiji nobene stranke, katera bi bila brezpogojno za Rusijo. Radikalci so le tedaj prijazni Rusiji, kadar so v opoziciji, kadar so pa v večini, se pa malo ozirajo na ruske želje, liberalci pa tako nimajo vpliva v deželi. Naprednjaki pa tako niso bili nikdar za Rusijo. Mej balkanskimi državami ni nobene, katera bi bila posebno vneto za Buse, najbolj morda še Grki.

Italijani v Afriki. Kasalo so vzeli Italijani v sporazumljenju z Angleži. Angležem je baje na tem, da se uniči sudanska moč in odpro poti njih trgovini. Svojih vojakov pa niso morali pošiljati v te boje, za to pa zanje dela opravljajo Italijani. Dobiček bodo naposled že spravili Angleži. Trgovino nase potegniti si dobro razumejo Albionovi sinovi. V Italiji se pa utegnejo kdaj še kesati, da so se v to stvar spustili, ker boče jih stala mnogo ljudij in denarja. Sudanci tudi še niso uničeni. V kratkem je pričakovati novih bojev. Italijanske čete so že odšle v večjem številu dalje od Kasala preganjat sovražnika. V teh divjih krajih je pa sovražnika preganjati silno težavno in nevarno delo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. julija.

(Katoliško tiskovno društvo) je imelo danes svoj občni zbor v dvorani knezoškofijske palače ob 10. uri. Zbralo se je blizu 50 društvnikov iz Ljubljane in z dežele. — Zborovanje pričel je društvu predsednik g. profesor Zupančič s primeranim nagovorom do navzočega mil. g. knezoškofa in zbranih društvnikov. V svojem nagovoru poudarja lep napredek društva, ki se kaže v tem, da ima tiskarna vedno več dela in da je v kratkem času svojega obstanka pospela se na drugo mesto izmed šestih tiskarn ljubljanskih. Omenja dalje koristno delovanje Katoliške tiskarne, ki skuša vstrezati po svoji moči društvnemu namenu z izdavanjem koristnih knjig in časopisov razširjati med Slovenci versko in narodno zavest in prepričanje. Posebno veselo je po njegovih besedah to, da si od društva podpirana časopisa „Slovenec“ in „Domoljub“ vedno več tal pridobivata, da poslednji že šteje 7600 naročnikov in da ne mine skoraj dan, da bi se ne oglasil kak nov naročnik. Bere se ta priljubljeni list ne le v Avstriji, ampak tudi zunaj nje. Pa tudi v Ameriki in Afriki ima naročnikov. — Iz tajnikovega poročila posnamemo, da je imelo društvo 426 udov, med njimi 85 dobrotnikov, 131 ustanovnikov in 210 letnikov. Izdalo je na svoje troške devet knjig, in podpiralo časopisa „Slovenca“ in „Domoljuba“. — Posameznih nasvetov ni bilo; le zaradi tiskovin je omenil gorjanski župnik č. g. Ažman, da naj bi se obrazci raznih matičnih listov v prihodnje tako tiskali, da bi prostor za kolek prišel v prvo vrsto, in duh. svetnik g. Sajevec je izrekel željo, da naj bi bil papir takih listov bolj primeren, ne tako trd in pregladek. — Ko so se mil. g. knezoškof s priznavajočimi besedami zahvalili g. predsedniku in odbornikom za njih velik in požrtvovalen trud in ko so zbranim podelili svoj višjepastirski blagoslov, je bil zbor sklenjen ob 11. uri. — Obširno poročilo objavimo v prihodnji številki.

(Osnovni shod društva za krščanstvo umetnost) vršil se je danes takoj po občnem zboru tiskovnega društva. Zborovanje je otvoril predsednik osnovnega odbora preč. gosp. kanonik in stolni župnik J. Flis. V svojem nagovoru je omenjal, da se je želja po takem društvu že več let razodevala, na novo jo je zlasti vzbudil prvi slovenski katoliški shod. Lansko leto se je osnoval pripravljavni odbor, kateri je izdelal pravila in jih poslal preč. knezoškofijstvu v odobrenje. Mil. g. knezoškof so prevzeli pokroviteljstvo društva. Deželna vlada je potrdila pravila 11. junija tekočega let. — V društvo se je vpisalo takoj 49 udov. V odbor je bilo izvoljenih nastopnih 15 p. n. gg. kateri so sprejeli od 42 oddanih glasov: Fr. Falleschini 15, kan. Flis 43, prof. Gnezda 38, P. Kalist 40, Matjan jun. 37, kustos Müllner 38, župn. Sitar 39, prof. bog. Smrekar 38,

kan. Sušnik 36, knezoškof. tajnik Šiška 35, vodja Šubić 39, podobar Vurnik 39, prof. Zepihl 35, prof. T. Zupan 28 in prof. bog. Zupančič 39. — Mil. gosp. knezoškof so v daljšem nagovoru izrazili svoje veliko veselje, da se je tolikanj potrebno društvo osnovalo. Dela ga čaka obilo zlasti v naši škofiji, ker se po cerkvah veliko dela. Razložili so pa tudi načela, po katerih naj se društvo ravna. Ono naj ne bode samo društvo za cerkveno, ampak sploh za krščansko umetnost. Slednjič so navzočim podelili svoj nadpastirski blagoslov.

(O slovenskih vspretnicah celjske gimnazije) objavlja „Češka Politika“ z dne 24. t. m. daljši uvodnik pod zaglavjem „Borbe in težkoče Slovencev“, završujoč članek svoj nastopno: „Kako se bo završila ta velika akcija za štiri razrede slovenske na jugu in štiri na severu, se doslej, kar je umevno, še ne ve. Tajnosti koalicije ni možno tako lahko uganiti. Vendar jasno je toli, da bodo obe slovenski terjatvi obtežljivi skušnji koalicijske mogočnosti. Ne vzdržite li teh dveh šol, prišli bodo Slovenci z drugim vprašanjem: morejo li dalje prinašati ta jarem, ali se pa postaviti na ono stran, kjer stoje vže mnogi izmed njih, med nasprotnike koalicije. Ker je Hohenwartov klub vzprejel celjsko akcijo za svojo lastno, možno, da to ne bode ostalo brez vpliva na klub. Slovenci so mali narod, toda v avstrijski državi zavzemajo tako važno mesto od obale Jadranske do severa, da mora priznati vsak pravičnik, da so njih narodne koristi zajedno koristi avstrijske države. One so ali bi morale biti prav za prav utrdba proti lahonstvu in nemštvu. Krivice, ki se njim gode, so krivice, katere občuti i država ali jih bode občutila. Badi tega smo tudi uverjeni, da nastane doba i za njih terjatve, in ne samo za poslednje, temveč vsemu narodnemu programu. Za koalicije, kakor je videti, se pa to ne bode dogodilo.“

(Koroški „bauernbund“) je zboroval dne 15ega julija v Beljaku. Pa bil je „bauerntag“ brez „pavrov“, ker prišli so večinoma le mestni gospodje, kojim so kmetske težnje deveta briga in pa precej — socijal-demokratov. Bauernbundarji pokazali so se tu zopet v vsi svoji liberalni onemoglosti. S tem da mlatijo trohnjivo liberalno slamo in premlevajo puhle, že stokrat ovržene fraze, na rešijo nobenega kmeta in niti ne privabijo mačka izza peči! Nad Slovenci se je razkoračil znani posl. O r a š, ki je besedičil neki govor, katerega brčkone niti sam ni umel, katerega pa gotovo sam ni napravil. Izvestna gospoda, ki pri nas nosi zvonec, se namreč prerada šopiri s tujim perjem, ker lastnega — nema. Razkoračil se je mogočno nad Slovenci in se zaprisegel, da jih hoče kar trumoma poditi iz državnih služb! No, „parturiunt montes . . .“, tukaj pa brčkone niti drobne miške ne bode na dan! O stvari še spregovorimo!

(Predstojnici nunskega samostana uršulink v Ljubljani), velečast. g. M. Antoniji M u r g e l, priznalo je ministerstvo za bogočastje in nauk pravo učiteljske usposobljenosti za zasebne meščanske šole iz jezikovno-zgodovinske skupine.

(Iz lavantinske škofije.) Na praznik sv. Ignacija dne 31. t. m. bode obhajal svojo sekundico velečastiti g. Jurij Rantaša, župnik v Št. Jurju na Stajerskem. Slavnostni govornik bode preč. gosp. kanonik dr. J. Križanič. — V nedeljo 29. bode preč. gospod kanonik dr. J. Križanič blagoslovil prenovljeno farno cerkev v Sromljah pri Brežicah. — Prevzvišeni knezoškof je 25. t. m. posvetil 16 novomašnikov. 21. t. m. je podelil 19 bogoslovcem tonzuro in 4 nižje redove.

(Odlikovanje.) Njegovo Veličanstvo presvitli cesar, je dovolil, da bode naš rojak kandidat filozofije, g. Jakob Zmavec, sub auspiciis imperatoris proglašen na dunajskem vseučilišču doktorjem filozofije oziroma doktorjem prava.

(Ples.) Bilo je 8. t. m. ko so obhajali Gorenje Košanci cerkveno žegnanje ali shod. Ta dan, kakor je tukaj navada, imajo v svoji podružnici sv. mašo pa le pod tem pogojem, da se popred oglase glavni možje iz vasi pri č. g. župniku, da ne bodejo imeli plesa tisti dan v svoji vasi; drugače je sv. maša v farni cerkvi. Ali v tej vasi možje ne storijo tega, kajti greb bi bilo menda, da bi bila naša mladina tak dan brez plesa; rajši se pusti sv. maša in tako se je tudi zgodilo. Ne bodem našteval kvantarij, katere je mladina ta dan doprinašala, naj omenim samo to, da so prostor za ples napravili pod milim nebom, in ker je bilo slabo vreme, napravili so zgoraj plešišča prav lepo streho; bila je namreč iz samih starih žakljev tako lepo sestavljena, da je

bila vredna občudovanja. In spodaj se je prav lepo sukala domača mladina, ker ni bilo zadosti ta dan, namreč v nedeljo porabili so še drugi dan za to delo in popoldne družega dne treba je bilo se še pokazati v farno vas, da nas tudi tam vidijo, kako čvrsto da znamo ta lepi obrt. — Kedo bode ukrotil to pogubno strast?

(Posojilo za nova poštna poslopja,) med katerimi se nahaja zgradba novega poštnega in brzojavnega poslopja v Ljubljani in Celju, vzela bode vlada pri „Prvi avstrijski hranilnici“ na Dunaju, in sicer 1,385.755 gld.

(Nezrelo sadje.) Na trg jelo se je donašati raznega sadja, vipavskega in domačega. Kakor skušnjava uči, nahaja se mej njim obilokrat tudi mnogo stoprav na pol zrelega, ki je zdravju dokaj škodljivo. Zbog tega opozarjamo sl. policijo, da take malovestne prodajalce skrbno nadzoruje in jim tako kvarljivo blago odvzame ter jih primerno kaznuje.

(Vojaška vest.) Nadporočnik v 25. domobranskem batalijonu v Ljubljani, g. Viktor Thierfelder, premeščen je k 23. domobranskemu batalijonu v Ljubno, na njega mesto od tam pa pride nadporočnik g. Ivan Korinič.

(† Jan Trokan.) Umrli je v Kostelnem na Slovaškem dolgoletni starina nitranski, rodoljub, duhovnik, ljudski prijatelj in slovaški prijatelj č. g. Jan Trokan v visokem veku. Rajnik je bil vse življenje svoje delaven v probujenje in povzdigo slovaškega ljudstva. Pisaril je mnogo in pesnikoval. Zložil je med drugimi i krasno pesem „Piseň na hrobech“, katero je posvetil spominu slovaških junakov, padlih l. 1848—49 v boju zoper mažarske puntarje.

(Zdravje v Ljubljani.) Od 15. do 21. dne julija je v Ljubljani bilo 17 novorojencev, 12 umrlih. Umrli je 1 za davico, 3 za jetiko, 1 za vnetjem sopilnih organov, 2 za žel. katarom, 2 vsled starostne oslabelosti, 2 za različnimi boleznimi. Mej umrlimi so 3 tuji in 5 iz zavodov. Zboleli so 3 za ošpicami, 1 za škarkarico, 4 za davico.

(Osebnost.) Dne 23. t. m. bil je v Gradcu povišan za magistra farmacije g. Andr. Bohinec iz Laporjev.

(Ajdovska predilnica) se zopet zida. Nekoliko zvišali jo bodo in po novejšem zistemu preuredili. Tudi stroji so že naročeni, kakor jih tehnika sedaj kot najboljšo priporočuje. Do 100 delavcev ima zaslužek, če tudi ne tak kakor prej, a vsaj stradati ni treba. V novem letu bode že morda vse tako dovršeno, da se delo v nji zopet prične.

Osrednji odbor avstrijskega planinskega društva) bode pri letošnjem običnem zboru v Monakovem priporočil 50.000 mark podpor, mej drugimi podružnici „Celje“ 600 mark za popravo koč na Korošici, za popravo potov 390, za pot Ojstrica-Skarje-Klemenček 340, za razširjatev koč „Okresesl“ 1525, sekciji „Kranjsko“ 1700 mark za razširjatev Dežmanove koč, sekciji „Beljak“ za pot na sv. Višarje in neko koč 1000, sekciji „Primorsko“ 1000 mark za raziskavanje podzemeljskih jam.

(Umrli) je v Gradcu g. Edvard Č i k, umirovljeni c. in kr. polkovnik, v 76. letu dobe svoje.

(Darilo.) Odbor „zaveze gasilnih društev“ je v svoji seji 22. t. m. podaril g. K. A c h t s c h i n u za njega zasluge pri gas. društvu dijamenten prstan.

(Pozabil) je nekdo v nedeljo v večernem vlakcu z Gorenjskega v Ljubljano dve fotografiji in potrjilno pismo za posvečenje križevega pota. Dotične stvari so sedaj v našem vredništvu, koder naj se blagohotno dotičnik oglasi.

(Na smrt na vešale obsojen) je bil, kakor se nam poroča iz Oseka, dné 24. t. m. Filip Pavič, kateri je dné 17. aprila ustrelil gospo Ano Strossmayer, soprogo nadzornika škofa Strossmayer-ja zverinjaka. Sodišču predsedoval je sodnijski svetovalec Unfogl, zagovornik je bil odvetnik Plachte, javno obtožbo je zastopal državnega pravdnika namestnik Kelesceny. Zatoženec je obstal in obžaluje zlodejstvo.

(Amerikanski hotel.) Ob cesti v Santa Kruz v Kaliforniji je gotovo najoriginalnejši hotel na svetu — namreč votlo deblo starega drevesa, katero meri 21 metrov v obsegu. Okolica je pokrita z ovijavnimi rastlinami, pod katerimi se nahaja jedilna dvorana. V deveterih družih votlih drevesih so spalne sobe in v jednem izmed njih celo knjigarna.

(Čudna postelja.) V Obertrumcu ga je hlapec Ant. Strobihler v nedeljo zvečer le preveč pod kapo dobil. Nadelan kakor kanon zibal se je proti domu. Dekla je tu imela pripravljenega polne kodunje testa, ker je bilo zjutraj kruh peči. Naš znanec

pride v čumnato, se sleče in vleže toda ne v svojo posteljo ampak v kodunjo. In ker se mu je vendarle postelja čudna zdela, se je parkrat dobro obrnil predno je zaspal. — Zjutraj na vse zgodaj pride dekla, da bi testo pregledala. Toda joj! Iz kodunje ste štrleli dve s testom pokriti nogi. Prestraši se in začne upiti, da je sam peklenšček v kodunjah. Vsa hiša je naenkrat po konci, in ko se trepetaje bližajo čumnati, sliši se globoko smrčanje iz nje. Jeden se vendar ojači in gre notri, kjer spozna Strobihlerja. Le s težavo so ga zbudili in iz testa spravili. Ali je dekla potem iz tega testa kruh spekla ali ne — ne vemo.

(Posebni vlak v Postojino) Prirediteljstvo posebnega vlaka, kateri bode vozil iz Celja v Postojino v nedeljo, dne 12. avgusta, o kaki prepovedi še ničesar ne ve! Dotična večeraj nam došla vest, o kateri smo poročali v večerajšnjem listu, torej še ni popolnoma jasna.

(Pohišanje.) Iz občinstva nam dohaja nastopna pritožba: V Gruberjevem kanalu, — pričenši pod brambovsko vojašnico pa do Hradekega mostu, koplje se slehern večer mej 7. in 8. uro, t. j. še pred mrakom, več odraslih dečakov, rokodelskih pomočnikov kakor tudi vajencev, ki se na obrežju slačijo in zatek brez vsakršne kopalne obleke v Ljubljani kopljejo, dočim se ondu sprehajajoče občinstvo nad obnašanjem teh ljudij pohušuje. Umestno bi bilo pač da vzame te mlade ljudi mestna policijska straža vsak dan nekoliko — na „muho“ in napominano početje uduši.

Društva.

(Moška šentjakobska trnovska podružnica sv. Cirila in Metoda v Ljubljani), ima v ponedeljek 30. julija 1894 ob 6. uri zvečer v prostorih katoliške družbe, Staritrž št. 13 svoj občni zbor. Dnevni red: 1. Nagovor prvomestnika. 2. Poročilo zapisnikarja. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev prvomestnika in njega namestnika. 5. Volitev zapisnikarja in njega namestnika. 6. Volitev blagajnika in njega namestnika. 7. Volitev zastopnikov k veliki skupščini. 8. Volitev dveh pregledovalcev računov. 9. Posamezni nasveti. Odbor.

(Prvi občni zbor) Savinske podružnice „Slovenskega planinskega društva“ bode v nedeljo, dne 29. julija 1894 ob 4. uri popoldne v gostilni g. Alojzija Goričarja v Mozirju. Vspored: 1. Pozdrav načelnika. 2. Prečitanje potrjenih društvenih pravil. 3. Poročilo o dosedanem delovanju. 4. Poročilo blagajnika. 5. Critice iz Savinskih planin, govori g. Fr. Kocbek. 6. Volitev odbora. 7. Nasveti in predlogi.

(Podružničen shod v Zopračah na Koroškem.) Podružnica sv. Cirila in Metoda za Rožak in okolico je imela dne 22. t. m. sijajen shod v Zopračah nad Vrbo, kjer se je dné 18. sept. 1870 l. ob navzočnosti 10.000 Slovencev vršil zadnji slovenski tabor na Koroškem. Na shod je prišlo kakih 300 poslušalcev, večinoma krepkih kmetov. Prvi govornik je pojasnjeval potrebo dobro urejene slov. šole za naše ljudstvo in navajal razloge, zakaj se potegujemo za versko in narodno šolo. G. Viljem R o h r m a n, pristav na kmet. šoli na Grmu, je izmel izboren in vsestransko dovršen poučen govor o živinskih boleznih. Poznati naš ljudski govornik g. F. K a n d u t je govoril o Ciril-Metodovi družbi, njenem namenu in potrebi. Po zborovanju bila je živahna prosta zabava, pri kateri je sodeloval „Gorotan“.

Telegrami.

Išl, 26. julija. Cesarica je zjutraj semkaj prišla. — Zjutraj je tudi semkaj došel učni minister Madejski.

Dunaj, 25. julija. (Kolerno poročilo.) V političnem okraju Horodenka sta dve osebi zboleli za kolero in dve umrli, v političnem okraju Husiatyn je jedna oseba zbolela, v okraju Borszczow je sedem oseb zbolelo, 1 umrla in 1 ozdravela, v okraju Zaleszczyki je pa 12 oseb zbolelo, 8 umrlo in 4 ozdravele.

Inomost, 25. julija. Shod nemškoavstrijskih učiteljev priredil je patrijotično demonstracijo pred Hoferjevimi spomenikom. — Nasprotje mej nemškimi učitelji s Češke in drugimi nemškimi učitelji se je poravnalo. Prvi ostanejo še nadalje pri nemškoavstrijski učiteljski zvezi. Sklenilo se je, prositi vlado, da bi se učitelji zjednačili z drugimi uradnimi osebami. Predsednikom nemškoavstrijske učiteljske zveze izvolili so zopet Katschinko.

Sredec, 26. julija. „Svobodno Slovo“ piše, da bolgarska vlada zahteva od ru-

